

Divendres 6 d'octubre (Campus de Cappont, Universitat de Lleida)

Edifici transfronterer		
Sala Audiovisuals	Aula -1.01 Soterrani	Aula 0.16 Pl. baixa
9:00 - 9:55 DOLOR PERSISTENT: evidències i recomanacions per sobreviure al seu abordatge		

**Doctora, no puc més amb aquest dolor!
Té alguna cosa nova per ajudar-me?**

DINAR		
	16:00 - 17:25 Dolor persistent amb sensibilització central	
		17:35 - 19:00 Aplicació de l'educació en neurociència del dolor

CAMFiC
societat catalana de medicina familiar i comunitària

<http://camfic.cat/DetailGrup.aspx?idGr=987>

tradop@camfic.org

[@TraDoPcamfic](#)

[@TraDoPcamfic](#)

www.camfic.cat

@congresCAMFiC
#EstenemPonts

Dolor persistent: evidències i recomanacions per sobreviure al seu abordatge transdisciplinari i multicomponent

Educació en neurociència del dolor
Exercici físic terapèutic
Abordatge psicològic del dolor
Tractament farmacològic del dolor
Abordatge multimodal del dolor

<http://camfic.cat/DetailGrup.aspx?idGr=987>

www.camfic.cat

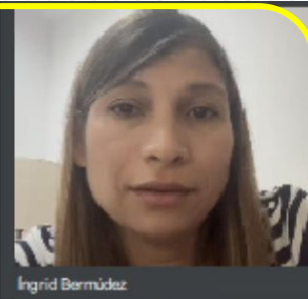
Grup de Treball
per l'Abordatge
Transdisciplinar
del Dolor
Persistent

Aina Perelló

Dani Antolin

Ingrid Bermúdez

Medicina Familiar i Comunitària

Jaume Martín Royo

Fisioteràpia

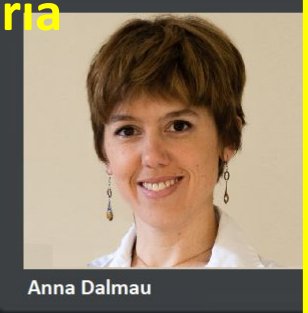
Antonio Morral Fernández

cristina Gonzalez

Mercè Solà Goufau

Anna Dalmau

Rosa Blanca Muñoz

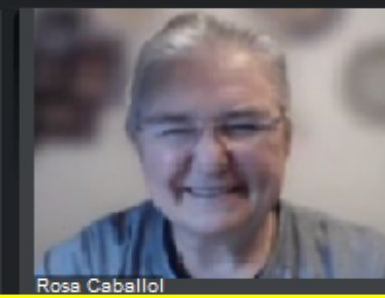

Psicologia

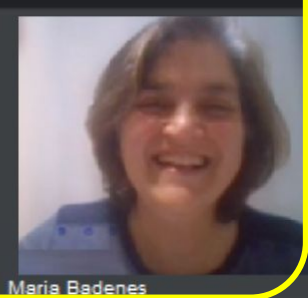
Mayte Serrat

Jordi Casanovas

Rosa Caballol

Maria Badenes

www.camfic.cat

@TraDoPcamfic

@TraDoPcamfic

tradop@camfic.org

ESTENEM PONTS
5-6-7 d'Octubre de 2023
29è CONGRÉS D'ATENCIÓ PRIMÀRIA
LLEIDA

CONFLICTE D'INTERESSOS

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

La CAMFiC ha cobert les despeses de desplaçament, allotjament i inscripció de les ponents

DOLOR: TERMINOLOGIA

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

dolor nociceptiu **CAUSÀLGIA** dolor neuropàtic

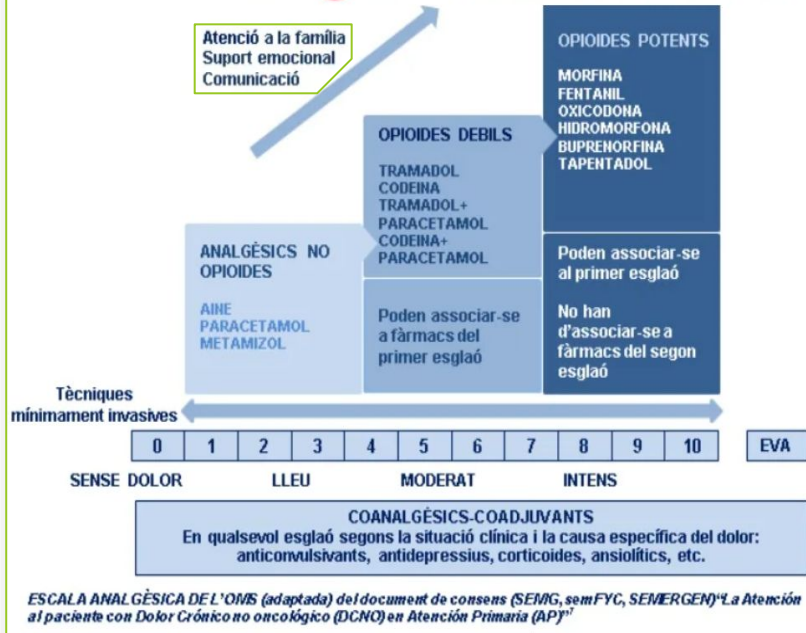
SENSIBILITZACIÓ CENTRAL **DOLOR PERSISTENT** dolor primari

dolor secundari **SENSIBILITZACIÓ PERIFÈRICA** dolor nociplàstic dolor agut

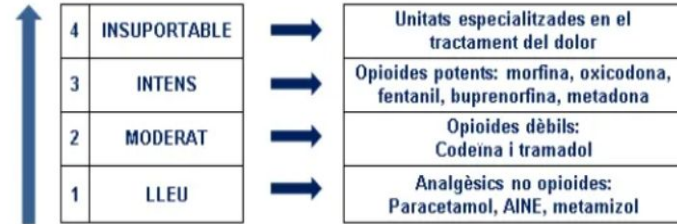
TRACTAMENT DEL DOLOR: AMB FÀRMACS

Escala analgèsica de l'OMS...

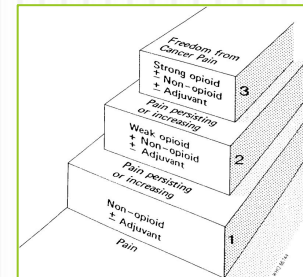

... o ascensor analgèsic

CONCEPTE DE L'ASCENSOR ANALGÈSIC

Font: Abordatge del Dolor Crònic No Oncològic - Farmàcia Àmbit Metropolità de l'RSB- CatSalut

World Health Organization.
1986. Cancer pain relief.
World Health Organization.

<https://apps.who.int/iris/handle/10665/43944>

TRACTAMENT DEL DOLOR

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

A LA CONSULTA DE QUALSEVOL DIA,...

ANTECEDENTS PERSONALS

♀ , 50 anys

Lumbàlgia de llarga evolució. **Rizolisi** a unitat dolor fa 6 mesos, **artrodesi** fa 10 anys, sense milloria.

Perruquera, ha hagut de deixar la feina per dolor, té la **incapacitat**.

Casada, no té fills.

Sobrepès. Glucèmia basal alterada. TA límit.

Fàrmacs habituals: **paracetamol** 1g c8h, **pregabalina** 75mg c12h, **sertralina** 150mg c24h, **lorazepam** 2mg c24h.

MOTIU CONSULTA

Ve perquè **ja no aguanta més el dolor**, no pot fer res.

A una visita a **urgències** li va prescriure **tramadol** 50mg c8h, però li ha produït una mica de **nàusees** i **no ha millorat gaire** el dolor.

Està **desanimada** perquè **no pot fer res** amb el seu marit, **no pot dormir** pel dolor, **no té ganes de quedar** amb les amigues...

Una **amiga** li ha parlat d'**un pegat** que li ha anat molt bé pel dolor...

EXPLORACIÓ FÍSICA

Sense canvis respecte a visites prèvies

FÀRMACS HABITUALS:

paracetamol 1g c8h, **pregabalina** 75mg c12h,

sertralina 150mg c24h, **lorazepam** 2mg c24h.

Des de fa uns dies **tramadol** 50mg c8h.

ACTITUD?

1. Augmentar dosi de tramadol
2. Iniciar Opioide Fort
3. Intentar retirar medicació
4. Derivar a CSMA per valorar canvi d'antidepressiu.
5. Altres ...

FÀRMACS I ARTROSI

Pharmacological treatment should be seen as short term therapy to facilitate maximum function and engagement with non-pharmacological treatments

Use the lowest effective dose for the shortest possible time

Review with the person whether to continue treatment

Topical NSAIDs*

Offer for knee osteoarthritis

Consider for osteoarthritis that affects other joints

Oral NSAIDs*

Consider if topical medicines are ineffective or unsuitable, alongside a gastroprotective treatment

Do not offer

No longer considered as a first line treatment

Paracetamol

Weak opioids

Unless:

Used infrequently for short term pain relief

All other treatments are ineffective or unsuitable

Do not offer

Strong opioids

Glucosamine

Intra-articular hyaluronan

Consider

Intra-articular corticosteroid

for short term relief when other pharmacological treatments are ineffective or unsuitable

TRAMADOL: OPIOIDE FEBLE,...

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Li et al. *Arthritis Research & Therapy* (2022) 24:85
<https://doi.org/10.1186/s13075-022-02764-3>

Arthritis Research & Therapy

RESEARCH

Open Access

Association of tramadol with all-cause mortality, cardiovascular diseases, venous thromboembolism, and hip fractures among patients with osteoarthritis: a population-based study

Lingyi Li^{1,2†}, Shelby Marozoff^{1†}, Na Lu¹, Hui Xie^{1,3}, Jacek A. Kopec^{1,4}, Jolanda Cibere^{1,5}, John M. Esdaile^{1,5} and J. Antonio Aviña-Zubieta^{1,5*}

Li L, Marozoff S et al. Association of tramadol with all-cause mortality, cardiovascular diseases, venous thromboembolism, and hip fractures among patients with osteoarthritis: a population-based study. *Arthritis Res Ther.* **2022** Apr 11;24(1):85. doi:10.1186/s13075-022-02764-3
Erratum in: doi:10.1186/s13075-022-02805-x

OPIOIDES I ANTIDEPRESSIUS

El Blog de Farmacologia Clínica

Hospital Universitari de Bellvitge

ICS

Farmacologia
Clínica
HUB

Opiacis i antidepressius: ull amb la toxicitat serotoninèrgica

Publicat el 16 de febrer de 2022 per

Opiacis i antidepressius: ull amb la toxicitat serotoninèrgica [Internet]. El Blog de Farmacologia Clínica, Hospital Universitari de Bellvitge. Publicat el 16 de febrer de 2022. [Citada 25 juliol 2023].

Disponible a:

<https://blogs.bellvitgehospital.cat/farmacologiaclinica/opiacis-i-antidepressius-ull-amb-la-toxicitat-serotoninergica/>

En els pacients que ja reben un medicament serotoninèrgic de manera regular, cal evitar afegir-los-en un altre en la mesura que sigui possible. En general, en aquests pacients es recomana:

- Evitar els fàrmacs serotoninèrgics no psiquiàtrics (p. ex., tramadol).
- Prescriure'ls només un antidepressiu.
- Prevenir els riscos associats a l'automedicació (p. ex., triptòfan i herba de Sant Joan).
- No afegir-hi mai un IMAO.

Australian Prescriber

VOLUME 44 : NUMBER 2 : APRIL 2021

ARTICLE

Vavan Peranathan
Clinical pharmacology
and toxicology advanced
trainee¹

Nicholas Buckley
Consultant, clinical
pharmacologist and
toxicologist²
Professor of Clinical
Pharmacology³

Opioids and antidepressants: which combinations to avoid

Peranathan V, Buckley NA. Opioids and antidepressants: which combinations to avoid. Aust Prescr 2021;44:41-4.

[doi:10.18773/austprescr.2021.004](https://doi.org/10.18773/austprescr.2021.004)

ANTIDEPRESSIUS PEL DOLOR

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

the**bmj**

RESEARCH

Efficacy, safety, and tolerability of antidepressants for pain in adults: overview of systematic reviews

Giovanni E Ferreira,^{1,2} Christina Abdel-Shaheed,^{1,2} Martin Underwood,^{3,4} Nanna B Finnerup,^{5,6} Richard O Day,^{7,8} Andrew McLachlan,⁹ Sam Eldabe,¹⁰ Joshua R Zadro,^{1,2} Christopher G Maher^{1,2}

ANTIÈPILÈPTICS PEL DOLOR

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Butlletí Comptagotes Butlletí d'actualització terapèutica
[Citada 1 agost 2023]. Disponible a:
https://atencioprimaryiaicsbcn.files.wordpress.com/2023/05/comptagotes_num_68_052023.pdf

Gabapentin utilization among older adults with different cognitive statuses enrolled in the National Alzheimer's Coordinating Center (2006–2019)
G Yeon Oh ✉, Daniela C. Moga, Erin L. Abner

Repercussions a la pràctica clínica

L'ús de gabapentina en condicions d'ús no autoritzades augmenta els riscos de RAM i de toxicitat, més encara si va associat a altres fàrmacs depressors de sistema nerviós central com opioides, benzodiazepines, antidepressius o antipsicòtics. Aquests riscos, són superiors en persones vulnerables com els ancians amb demència.

L'increment en el consum que hi ha hagut els darrers anys ens hauria de conscienciar sobre la necessitat de valorar acuradament la instauració dels tractaments, evitar-ne l'ús en condicions d'ús no autoritzades i revisar periòdicament la idoneïtat de continuar-los un cop iniciats.

Oh GY, Moga DC, Abner EL. Gabapentin utilization among older adults with different cognitive statuses enrolled in the National Alzheimer's Coordinating Center (2006-2019). Br J Clin Pharmacol. 2023 Jan;89(1):410-415. doi:10.1111/bcp.15532

OPIOIDES FORTS

PAIN®

The Journal of the International Association for the Study of Pain

SYSTEMATIC REVIEW AND META-ANALYSIS

Efficacy and safety of strong opioids for chronic noncancer pain and chronic low back pain: a systematic review and meta-analyses

 Nury, Edris^{a,*}; Schmucker, Christine^a; Nagavci, Blin^a; Motschall, Edith^b; Nitschke, Kai^a; Schulte, Erika^c; Wegwarth, Odette^{c,d}; Meerpohl, Joerg J.^{a,e}

Author Information

PAIN 163(4):p 610-636, April 2022. | DOI: 10.1097/j.pain.0000000000002423

Nury E, Schmucker C et al. Efficacy and safety of strong opioids for chronic noncancer pain and chronic low back pain: a systematic review and meta-analyses. *Pain*. 2022 Apr 1;163(4):610-636.

doi:10.1097/j.pain.0000000000002423

OPIOIDES: EFECTES MEDIATS PER RECEPTORS

PLA TERAPÈUTIC

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

La Remei intenta baixar la dosi de tramadol per falta d'evidència, però la Dolors insisteix en provar els pegats.

Què cal tenir en compte a l'hora de pautar opioïdes forts?

1. Prescripció concomitant de risc amb altres medicaments
2. Efectes secundaris
3. Dosi opioïde
4. Pactar objectiu funcionalitat
5. Totes les anteriors

OPIOIDES: ADVERTÈNCIES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

CFP•MFC

The Official Journal of the College of Family Physicians of Canada

Research

Systematic assessment of opioid advertisements in general medical journals

Abirami Kirubarajan MD MSc Tiffany Got MD

Nav Persaud MD MSc CCFP FCFP Braden O'Neill MD DPhil CCFP

Recomanació **E**ssencial

Afegint valor a la pràctica clínica

Opioides i benzodiazepines en el dolor crònic no oncològic

En pacients amb dolor crònic no oncològic no es recomana l'ús concomitant d'opioides, especialment els forts, i benzodiazepines.

Novembre 2022

Opioides i benzodiazepines en el dolor crònic no oncològic [Internet].
Projecte Essencial Afegint valor a la pràctica clínica. Publicat el 30.11.2022.
[Citada 25 juliol 2023]. Disponible a: https://essencialsalut.gencat.cat/ca/detalls/Article/opioides_benzodiazepines_dolor_cronic_no_oncologic

Opioides i gabapentinoides en el dolor crònic no oncològic [Internet].
Projecte Essencial. Afegint valor a la pràctica clínica. Publicació
pendent oct 2023. Disponible a: <https://essencialsalut.gencat.cat/>

Recomanació **E**ssencial

Afegint valor a la pràctica clínica

Augment de la dosi d'opioides i dolor crònic no oncològic

En pacients amb dolor crònic no oncològic que rebin tractament amb opioides, no es recomana augmentar-ne la dosi sense haver analitzat i revisat els beneficis i riscos individuals.

Abril 2023

Augment de la dosi d'opioides i dolor crònic no oncològic [Internet].
Projecte Essencial. Afegint valor a la pràctica clínica. Publicat el
27.04.2023. [Citada 25 juliol 2023]. Disponible a: https://essencial.salut.gencat.cat/ca/detalls/Article/augment_opioides_dolor_cronic

PACTE TERAPÈUTIC

Es decideix **PACTE DE PROVA TERAPÈUTICA** durant 1 mes.

Canvis farmacopea:

- baixar dosi de pregabalina i lorazepam.
- iniciar morfina (menys efecte serotoninèrgic).

Canvis estils de vida:

- millorar exercici, dieta, ... i per tant el pes
- evitar tòxics

OPIOIDES: EN SABEM PROU?

Open access

Original research

BMJ Open General practitioners' attitudes towards opioids for non-cancer pain: a qualitative systematic review

Rani Punwasi ¹, L de Kleijn,¹ J B M Rijkels-Otters,¹ M Veen,¹
Alessandro Chiarotto ¹, Bart Koes^{1,2}

BMJ

Punwasi R, et al. *BMJ Open* 2022;**12**:e054945. doi:10.1136/bmjopen-2021-054945

Punwasi R, de Kleijn L, Rijkels-Otters JBM, Veen M, Chiarotto A, Koes B. General practitioners' attitudes towards opioids for non-cancer pain: a qualitative systematic review. *BMJ Open*. 2022 Feb 1;12(2):e054945. doi:10.1136/bmjopen-2021-054945

VISITA DE SEGUIMENT ALS 15 DIES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Explica cap pesat, dolor que persisteix i fins i tot ha augmentat.

Desanimada, despistada, obllits, se sent com desconnectada.

ACTITUD?

1. Intentar augmentar una mica més la dosi d'OF a veure si millora la clínica
2. Augmentar la dosi dels antidepressius
3. Intentar desprescriure i potenciar opcions no farmacològiques.
4. No desprescriure per risc d'abstinència i falta d'opcions no farmacològiques
5. Altres

OPIOIDES: EFECTES AUTOPERCEBUTS

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Received: 11 March 2021

Revised: 20 September 2021

Accepted: 26 September 2021

DOI: 10.1002/ejp.1868

ORIGINAL ARTICLE

Patients' self-reported physical and psychological effects of opioid use in chronic noncancer pain—A retrospective cross-sectional analysis

Erika Schulte¹ | Claudia Spies¹ | Claudia Denke¹ | Joerg J. Meerpohl^{2,3}
Norbert Donner-Banzhoff⁴ | Frank Petzke⁵ | Ralph Hertwig⁶ |
Michael Schäfer¹ | Odette Wegwarth⁶

Schulte E, Spies C et al. Patients' self-reported physical and psychological effects of opioid use in chronic noncancer pain—A retrospective cross-sectional analysis. *Eur J Pain.* 2022 Feb;26(2): 417-427. doi:10.1002/ejp.1868

HIPERALGÈSIA INDUÏDA PER OPIOIDES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Journal of
Clinical Medicine

Review

Knowing the Enemy Is Halfway towards Victory: A Scoping Review on Opioid-Induced Hyperalgesia

Tiago J. Sampaio-Cunha ^{1,2,3} and Isabel Martins ^{1,2,3,*}

J. Clin. Med. **2022**, *11*, 6161. <https://doi.org/10.3390/jcm11206161>

<https://www.mdpi.com/journal/jcm>

OPIOIDES: COMUNICAR PER DEPRESCRIURE

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Patient Satisfaction With Medical Care for Chronic Low Back Pain: A Pain Research Registry Study

John C. Licciardone, DO, MS, MBA¹

Salman Patel, MS¹ Prathima Kandukuri¹

George Beeton¹ Ramyashree Nyalakonda¹

Subhash Aryal, PhD²

ANNALS OF FAMILY MEDICINE • WWW.ANNFAMMED.ORG • VOL. 21, NO. 2 • MARCH/APRIL 2023

Licciardone JC, Patel S, Kandukuri P, Beeton G, Nyalakonda R, Aryal S.
Patient Satisfaction With Medical Care for Chronic Low Back Pain:
A Pain Research Registry Study. *Ann Fam Med.* 2023 Mar-Apr;21
(2):125-131. doi:10.1370/afm.2949

DOLOR PERSISTENT: EN QUÈ ES FIXEN LES MFic

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Slatman et al. *BMC Primary Care* (2022) 23:126
<https://doi.org/10.1186/s12875-022-01743-6>

BMC Primary Care

RESEARCH

Open Access

Factors used by general practitioners for referring patients with chronic musculoskeletal pain: a qualitative study

Syl Slatman^{1*}, Annemiek Mossink¹, Duncan Jansen², José Broeks^{3,4}, Peter van der Lugt⁵, Gert-Jan Prosmán^{1,4} and Wendy Oude Nijeweme - d'Hollosy²

Slatman S, Mossink A, Jansen D, Broeks J, van der Lugt P, Prosmán GJ, d'Hollosy W. Factors used by general practitioners for referring patients with chronic musculoskeletal pain: a qualitative study. *BMC Prim Care.* 2022 May 24;23(1):126. doi:10.1186/s12875-022-01743-6

DESPRESCRIURE OPIOIDES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

PAIN®

The Journal of the International Association for the Study of Pain

SYSTEMATIC REVIEW AND META-ANALYSIS

Opioid deprescribing in patients with chronic noncancer pain: a systematic review of international guidelines

 Hamilton, Melanie^{a,b,*}; Kwok, Wing S.^{a,b}; Hsu, Arielle^b; Mathieson, Stephanie^{a,b}; Gnjidic, Danijela^c; Deyo, Richard^d; Ballantyne, Jane^e; Von Korff, Michael^f; Blyth, Fiona^g; Lin, Chung-Wei Christine^{a,b}

Author Information

PAIN 164(3):p 485-493, March 2023. | DOI: 10.1097/j.pain.0000000000002746

Hamilton M, Kwok WS, Hsu A, Mathieson S, Gnjidic D, Deyo R et al. Opioid deprescribing in patients with chronic noncancer pain: a systematic review of international guidelines. Pain. 2023 Mar 1; 164(3):485-493. doi:10.1097/j.pain.0000000000002746

EDUCACIÓ PER REDUIR DOSI D'OPIOIDES

JAMA®

QUESTION Among patients with chronic pain, does a multicomponent intervention consisting of group meetings, education, individual support, and skill-based learning reduce opioid use and improve pain interference with daily activities compared with usual care?

CONCLUSION This randomized clinical trial found that compared with usual care, a group-based educational intervention significantly reduced opioid use but had no effect on perceived pain.

© AMA

POPULATION

362 Women
242 Men

Adults taking strong opioids to treat chronic nonmalignant pain

Mean age: 61 years

LOCATION

191
Primary care centers in England

INTERVENTION

608 Patients randomized

305

Education and support
3-Day-long group sessions on skill-based learning and education and 1-on-1 support for 12 months plus usual care

303

Usual care
Self-help booklet on pain, opioids, and opioid tapering plus a relaxation CD

PRIMARY OUTCOMES

Patient-Reported Outcomes Measurement Information System Pain Interference Short Form 8a (PROMIS-PI-SF-8a) score (T-score range, 40.7-77; 77 indicates worst pain interference; minimal clinically important difference, 3.5) and proportion of participants who discontinued opioids at 12 months

FINDINGS

PROMIS-PI-SF-8a score and opioid discontinuation rate

	PROMIS-PI-SF-8a score	Opioid discontinuation
Education and support	-4.1 (95% CI, -4.98 to -3.22)	29% 65 of 225 patients
Usual care	-3.17 (95% CI, -4.10 to -2.24)	7% 15 of 208 patients

Between-group difference in PROMIS-PI-SF-8a score, **-0.52** (95% CI, -1.94 to 0.89)

Absolute difference in opioid discontinuation, **21.7%** (95% CI, 14.8% to 28.6%)

Sandhu HK, Booth K, Furlan AD, et al. Reducing opioid use for chronic pain with a group-based intervention: a randomized clinical trial. JAMA. Published May 23, 2023. doi:10.1001/jama.2023.6454

MINDFULNESS I CONSUM D'OPIOIDES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Research

JAMA Internal Medicine | [Original Investigation](#)

Mindfulness-Oriented Recovery Enhancement vs Supportive Group Therapy for Co-occurring Opioid Misuse and Chronic Pain in Primary Care A Randomized Clinical Trial

Eric L. Garland, PhD; Adam W. Hanley, PhD; Yoshio Nakamura, PhD; John W. Barrett, MD; Anne K. Baker, PhD;
Sarah E. Reese, PhD; Michael R. Riquino, PhD; Brett Froeliger, PhD; Gary W. Donaldson, PhD

Garland EL, Hanley AW et al. Mindfulness-Oriented Recovery Enhancement vs Supportive Group Therapy for Co-occurring Opioid Misuse and Chronic Pain in Primary Care: A Randomized Clinical Trial. JAMA Intern Med. 2022 Apr 1;182(4):407-417. doi:10.1001/jamainternmed.2022.0033

TRACTAMENT DEL DPNO: NOMÉS FÀRMACS?

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Recomanació **E**ssencial

Afegint valor a la pràctica clínica

Dolor crònic no oncològic i maneig exclusivament farmacològic

En persones amb dolor crònic no oncològic, no es recomana el tractament farmacològic com a única intervenció terapèutica.

Novembre 2022

Dolor crònic no oncològic i maneig exclusivament farmacològic [Internet].
Projecte Essencial. Afegint valor a la pràctica clínica. Publicat 28.11.2022.
[Citada 25 juliol 2023]. Disponible a: https://essencialsalut.gencat.cat/ca/detalls/Article/dolor_cronic_no_oncologic_farmac

CONSULTA als 30 dies

Se sent una mica millor... no gaire!!

Ha sentit que al CAP es fan grups.

Una amiga ha començat amb grups i està contenta, li ha parlat d'educació en dolor, de gimnàs, ...

Respecte als tractaments no farmacològics Per quin és més recomanable començar?

1. Exercici terapèutic
2. END (educació en neurociència del dolor)
3. TCC (tractament cognitiu conductual)
4. Tractament multicomponent / multimodal

END EN L'ABORDATGE DEL DOLOR

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Pain Medicine, 22(10), 2021, 2366–2383

doi: 10.1093/pm/pnab131

Advance Access Publication Date: 16 July 2021

Review Article

OXFORD

Neuroscience Education as Therapy for Migraine and Overlapping Pain Conditions: A Scoping Review

Mia T. Minen , MD, MPH,^{*,†} Kayla Kaplan,[‡] Sangida Akter,[§] Mariana Espinosa-Polanco,[§] Jenny Guiracocha,[§] Dennique Khanns,[¶] Sarah Corner,^{*} and Timothy Roberts[†]

Systematic Review and Meta-Analysis

PAIN®

Short-term impact of combining pain neuroscience education with exercise for chronic musculoskeletal pain: a systematic review and meta-analysis

Benjamin Siddall^a, Adrian Ram^b, Matthew D. Jones^{b,c}, John Booth^b, Diana Perriman^{a,d,e}, Simon J. Summers^{f,g,h,*}

Vader *et al.* *BMC Primary Care* (2022) 23:201
<https://doi.org/10.1186/s12875-022-01817-5>

BMC Primary Care

RESEARCH

Open Access

Implementing a new physiotherapist-led primary care model for low back pain: a qualitative study of patient and primary care team perspectives

Kyle Vader^{1*}, Catherine Donnelly¹, Simon D. French^{1,2}, Colleen Grady³, Jonathan C. Hill⁴, Dean A. Tripp⁵, Ashley Williams¹ and Jordan Miller¹

Vader, K., Donnelly, C., French, S.D. et al. Implementing a new physiotherapist-led primary care model for low back pain: a qualitative study of patient and primary care team perspectives. *BMC Prim. Care* 23, 201 (2022). doi:10.1186/s12875-022-01817-5

DOLOR I ACTIVITAT FÍSICA

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

[LITERATURE REVIEW]

NATASHA C. POCIVI, MPhy¹ • TARCISIO F. DE CAMPOS, PhD¹ • CHUNG-WEI CHRISTINE LIN, PhD²
DAFNA MEROM, PhD³ • ANNE TIEDEMANN, PhD² • MARK J. HANCOCK, PhD¹

Walking, Cycling, and Swimming for Nonspecific Low Back Pain: A Systematic Review With Meta-analysis

ANAMNESI EMOCIONAL

Cal explorar les emocions de la persona amb dolor

Es poden utilitzar tests

O fer preguntes directes:

Se sent sola? Surt amb les amigues?

Fa alguna activitat grupal?

Creu que té malestar emocional?

Com es pot abordar a la consulta el malestar emocional de la persona amb dolor?

1. Teràpia breu a consulta MF
2. Psicologia CSMA
3. Prescripció social
4. Grups benestar emocional CAP
5. Psicologia privada
6. Altres

PERCEPCIÓ DEL DOLOR

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Received: 27 October 2021

Revised: 10 February 2022

Accepted: 11 March 2022

DOI: 10.1111/jgs.17796

Journal of the
American Geriatrics Society

CLINICAL INVESTIGATIONS

Bad company: Loneliness longitudinally predicts the symptom cluster of pain, fatigue, and depression in older adults

Victoria D. Powell MD^{1,2} | Navasuja Kumar MBBS, MPH¹ |

Andrzej T. Galecki MD, PhD^{1,3} | Mohammed Kabeto MS¹ |

Daniel J. Clauw MD⁴ | David A. Williams PhD⁴ | Afton Hassett PsyD⁴ |

Maria J. Silveira MD, MA, MPH^{1,2}

Powell VD, Kumar N, Galecki AT et al. Bad company: Loneliness longitudinally predicts the symptom cluster of pain, fatigue, and depression in older adults. *J Am Geriatr Soc.* **2022**; 70(8): 2225-34.

[doi:10.1111/jgs.17796](https://doi.org/10.1111/jgs.17796)

LA TERÀPIA D'ACCEPTACIÓ I COMPROMÍS

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

medicina

Perspective

Acceptance and Commitment Therapy to Increase Resilience in Chronic Pain Patients: A Clinical Guideline

Maarten Moens ^{1,2,3,4,5} , Julie Jansen ^{1,2}, Ann De Smedt ^{2,3,6}, Manuel Roulaud ⁷, Maxime Billot ⁷ ,
Jorne Laton ^{2,8,9} , Philippe Rigoard ^{7,10,11} and Lisa Goudman ^{1,2,3,4,12,*}

ESTRATÈGIES D'ABORDATGE

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

thebmj

RESEARCH

Psychological interventions for chronic, non-specific low back pain: systematic review with network meta-analysis

Emma Kwan-Yee Ho,^{1,2} Lingxiao Chen,² Milena Simic,¹ Claire Elizabeth Ashton-James,^{3,4} Josielli Comachio,¹ Daniel Xin Mo Wang,¹ Jill Alison Hayden,⁵ Manuela Loureiro Ferreira,² Paulo Henrique Ferreira¹

DETERMINANTS DE GÈNERE I RECURSOS PSICOSOCIALS

Abordatge psicològic del dolor

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

RESED

Revista de la Sociedad Española del Dolor

REVISIÓN

DOI: 10.20986/resed.2020.3802/2020

Determinantes de género en el abordaje del dolor crónico

Gender determinants in the approach to

E. Gallach Solano, M. A. Bermejo Gómez, R. Robledo Algarra, R. M. Izquierdo
Unidad de Dolor, Hospital Universitario y Politécnico La Fe. Valencia, España

Gallach Solano E, Bermejo Gómez MA et al.
Determinantes de género en el abordaje del dolor crónico. Rev Soc Esp Dolor. 2020; 27(4): 252-256.
doi: [10.20986/resed.2020.3802/2020](https://doi.org/10.20986/resed.2020.3802/2020)

PLOS ONE

RESEARCH ARTICLE

Psychosocial resources predict frequent pain differently for men and women: A prospective cohort study

Anke Samulowitz^{1*}, Inger Haukenes^{1,2,3}, Anna Grimby-Ekman¹, Stefan Bergman^{1,4}, Gunnel Hensing¹

Samulowitz A, Haukenes I et al. Psychosocial resources predict frequent pain differently for men and women: A prospective cohort study. PLOS One. 2023 Mar 17;18(3):e0283222. doi: [10.1371/journal.pone.0283222](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0283222)

El Dolor Persistent, entén de Gèneres?

II Jornada CAMFIC amb motiu del
Dia Mundial del Dolor.

Grup TraDoP

17 octubre 2023

Espai Jove La Fontana

Gran de Gràcia 190, 08024, Barcelona

Més informació i inscripcions

<http://www.camfic.cat/DetallActivitat.aspx?id=8782>

Programa

- 09:15 - 09:30 Inauguració (15')**
Aina Perelló Bratescu. Metgessa de família. Coordinadora grup TraDoP.
Antoni Sisó Almirall. Metge de família. President de la CAMFIC.
- 09:30 - 10:15 Conferència Inaugural: Recerca i Dolor Persistent amb Perspectiva de Gènere (30')**
Ponent: **Maite Solans-Domènech**. PhD. Promoció de l'Avaluació de l'Impacte de la Recerca i la Innovació Responsables (RRI) de l'AQuAs
- 10:15 - 10:50 El Dolor de la(s) diversitat(es) (20')**
Ponents: **Luisa García Berrocal**, Psicòloga. Coordinadora de Projectes i Programes de l'entitat Creación Positiva/ **Silvia Morell Capel**, Psicòloga Responsable del Servei d'assessorament psicològic del Casal Lambda.
- 10:50 - 11:25 Dolor i gènere, una mirada des dels determinants socials (20')**
Ponent: **Blanca de Gispert Uriach**, Metgessa de Família ICS. GdT Iniquitats en Salut i GdT Cooopsi CAMFIC
- 12:00 - 12:35 Dolores es nombre de mujer: Atención centrada en la mujer con Fibromialgia (20')**
Ponent: **Paula Areso Bóveda**, Fisioterapeuta. Unitat de Fisioteràpia d'Atenció Primària Burgos Centro (SACYL), Burgos.
- 12:35-13:10 Taula de debat obert: Parlem de l'Endometriosis (20')**
Ponents: **Mercè Solà Gonfaus**, **Cristina González Fernández**. Metgesses de Família, **Laura Medina Perucha** (Psicòloga Clínica Projecte FotoVeu, IDIAPJGol), **Eva Flo Arcas** (Associació d'Afectades d'Endometriosis de Catalunya)
- 13:10 - 13:50 Conferència cloenda. Proposta de diagnòstic diferencial de dolor amb perspectiva de gènere. (30')**
Ponent: **Carme Valls Llobet**.
Metgessa experta en medicina amb perspectiva de gènere. Creu de Sant Jordi 2020. Doctora Honoris Causa per la UdG 2023.
- 13:50 - 14:00 Conclusions de la Jornada: Missatges per a endur-nos a casa. (10')**
Ponents: **Rosa Blanca Muñoz Muñoz** (infermera Atenció Primària), **Daniel Antolin Hernández**, **Jordi Casanovas Font** (Metges de Família).
- 14:00 h Cloenda**
Hble. Sra. **Tània Verge i Mestre**, consellera d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya

SENSIBILITZACIÓ CENTRAL

REVIEW

International Journal of
Rheumatic Diseases

WILEY

Efficacy of adding pain neuroscience education to a multimodal treatment in fibromyalgia: A systematic review and meta-analysis

Ismail Saracoglu | Esra Akin | Gökce Basak Aydin Dincer

Contents lists available at [ScienceDirect](#)

Behaviour Research and Therapy

journal homepage: www.elsevier.com/locate/brat

Saracoglu I, Akin E, Aydin Dincer GB. Efficacy of adding pain neuroscience education to a multimodal treatment in fibromyalgia: A systematic review and meta-analysis. *Int J Rheum Dis.* 2022 Apr;25(4):394-404. doi: [10.1111/1756-185X.14293](https://doi.org/10.1111/1756-185X.14293)

Effectiveness of two video-based multicomponent treatments for fibromyalgia: The added value of cognitive restructuring and mindfulness in a three-arm randomised controlled trial

Mayte Serrat ^{a,b}, Klara Albajes ^{c,1}, Jaime Navarrete ^{d,e,1}, Miriam Almirall ^a, Enrique Lluçh Girbés ^f, Randy Neblett ^g, Juan V. Luciano ^{d,e,h,2}, Jenny Moix ^{c,2}, Albert Feliu-Soler ^{d,e,h,*2}

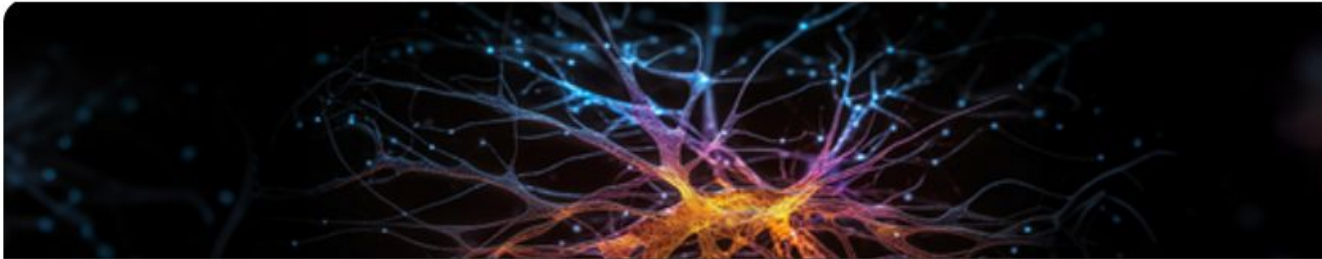
Serrat M, Albajes K, Navarrete J, Almirall M et al. Effectiveness of two video-based multicomponent treatments for fibromyalgia: The added value of cognitive restructuring and mindfulness in a three-arm randomised controlled trial. *Behav Res Ther.* 2022 Nov;158:104188. doi: [10.1016/j.brat.2022.104188](https://doi.org/10.1016/j.brat.2022.104188)

SENSIBILITZACIÓ CENTRAL

CAMFiC Aula
Virtual

Abordatge multimodal en les Síndromes de Sensibilització Central

INFORMACIÓ i INSCRIPCIONS:

<http://www.camfic.cat/DetallActivitat.aspx?id=8871>

Dades de l'activitat

- > Modalitat: Online
- > Durada:
Hores tutoritzades: 10 h.
- > Data i horari:
Del 23 d'octubre de 2023 al 19 de
desembre de 2023
- > Accés a l'Aula Virtual

Activitat gratuïta

Què creieu que ens depara el futur del tractament del dolor?

1. Un enfocament de tractament multimodal individualitzat basat en estudis genètics
2. Ús de realitat virtual
3. Autorització del cannabis medicinal
4. Altres

Journal of
Clinical Medicine

Review

The Biology of Chronic Pain and Its Implications for Pain Neuroscience Education: State of the Art

Kory Zimney ^{1,*}, Wouter Van Bogaert ^{2,3,4,5} and Adriaan Louw ⁶

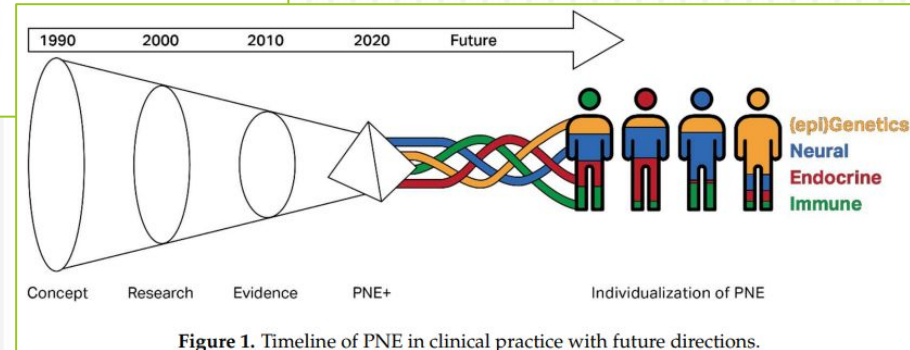

Figure 1. Timeline of PNE in clinical practice with future directions.

Zimney K, Van Bogaert W, Louw A. The Biology of Chronic Pain and Its Implications for Pain Neuroscience Education: State of the Art. *J Clin Med.* 2023 Jun 21;12(13):4199. doi: [10.3390/jcm12134199](https://doi.org/10.3390/jcm12134199)

ORIGINAL ARTICLE

Virtual reality hypnosis in the management of pain: Self-reported and neurophysiological measures in healthy subjects

Floriane Rousseaux^{1,2} | Rajanikant Panda^{3,4} | Clémence Toussaint⁵ |
Aminata Bicego^{1,2} | Masachika Niimi³ | Marie-Elisabeth Faymonville^{1,6} |
Anne-Sophie Nyssen^{1,2} | Steven Laureys^{3,4} | Olivia Gosseries^{1,3,4} |
Audrey Vanhauendenhuysse^{1,6}

A la farmàcia ha vist pomades de cànnabis

Ha buscat a internet i ha vist que també hi ha xarops i pastilles de cànnabis per tractar el dolor

Això és una herba, i creu que no li pot fer mal

Respecte als cannabinoides

1. No poden causar addicció
2. A Espanya estan autoritzats per al tractament del dolor
3. No estan autoritzats a cap país per al tractament del dolor
4. Se'n coneixen bé els possibles efectes adversos

CANNABINOIDES I OPIOIDES

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Original Investigation | Substance Use and Addiction

Changes in Prescribed Opioid Dosages Among Patients Receiving Medical Cannabis for Chronic Pain, New York State, 2017-2019

Trang Nguyen, MD, DrPH, MPH; Yunshu Li, MS; Danielle Greene, DrPH, MPH, MCHES; Sharon Stancliff, MD; Nicole Quackenbush, PharmD

Nguyen T, Li Y, Greene D, Stancliff S, Quackenbush N. Changes in Prescribed Opioid Dosages Among Patients Receiving Medical Cannabis for Chronic Pain, New York State, 2017-2019. JAMA Netw Open. 2023;6(1):e2254573. doi:10.1001/jamanetworkopen.2022.54573

Systematic Review on Transdermal/Topical Cannabidiol Trials: A Reconsidered Way Forward

C.N. Scholfield, Neti Waranuch , and Chuenjid Kongkaew

CANNABINOIDES: EFECTES AUTOPERCEBUTS

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Received: 23 December 2021	Revised: 29 March 2022	Accepted: 1 April 2022
----------------------------	------------------------	------------------------

DOI: 10.1111/jocn.16340

ORIGINAL ARTICLE

Journal of
Clinical Nursing WILEY

Medical cannabis and stigma: A qualitative study with patients living with chronic pain

Amany Hulaihel MD, MHA, Medical Doctor¹ | Or Gliksberg Doctoral Student² |
Daniel Feingold PhD, Senior Lecturer² | Silviu Brill MD, Medical Doctor³ |
Ben H. Amit MD, MSc, Medical Doctor^{4,5} | Shaul Lev-ran MD, MHA, Associate Professor^{5,6,7} |
Sharon R. Sznitman PhD, Associate Professor¹

CANNABINOIDES: ESTUDIS OBSERVACIONALS

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Drug Science, Policy and Law

Volume 9, January-December 2023

© The Author(s) 2023, Article Reuse Guidelines

<https://doi.org/10.1177/20503245231164718>

Original Research Article

Preliminary findings from project Twenty21 Australia: An observational study of patients prescribed medicinal Cannabis for chronic pain, anxiety, posttraumatic stress disorder and multiple sclerosis

Kylie O'Brien^{1,2,3}, Justin Beilby¹, Michelle Frans³, Michael Lynskey⁴, Michael Barnes⁵, Mihindu Jayasuriya³, Alkyoni Athanasiou-Fragkouli⁴, Philip Blair⁶, and David Nutt^{4,7}

O'Brien K, Beilby J, et al. Preliminary findings from project Twenty21 Australia: An observational study of patients prescribed medicinal Cannabis for chronic pain, anxiety, posttraumatic stress disorder and multiple sclerosis. *Drug Science, Policy and Law*. 2023; 9.
[doi:10.1177/20503245231164718](https://doi.org/10.1177/20503245231164718)

REFLEXIÓ ...

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

Podem ajudar molt les persones que acuden a la consulta
Cal buscar informació basada en la evidència
si tenim dubtes o volem actualitzar-nos

Com faríem la cerca d'articles?

Quins aspectes serien els més destacats?

1. Base de dades
2. Paraules claus
3. Tipus d'estudis
4. Àmbit
5. Totes les anteriors

LITERATURA CIENTÍFICA

Abordatge del dolor

#EstenemPonts
@congresCAMFiC

 Enhancing the QUALity and Transparency Of health Research Website: www.equator-network.org/

Home About us Library Toolkits Courses & events News Blog Librarian Network

Your one-stop-shop for writing and publishing high-impact health research
find reporting guidelines | improve your writing | join our courses | run your own training course | enhance your peer review | implement guidelines

<https://www.equator-network.org/>

Recursos para estudiantes de Ciencias de la Salud: Literatura gris

Presentación Recursos electrónicos ▾ Obras de referencia ▾ **Literatura gris** Blog

Literatura gris

<https://biblioguias.ulpgc.es/c.php?g=698810&p=5018639>

Enter your query here: (or, click [here](#) to search using title and/or abstract)

For example: (malaria OR tuberculosis) AND "vaccine development"

Clear Show extra options

Find journals Find authors Find articles

<https://jane.biosemantics.org/index.php?structured=true>

DOI: 10.1111/papr.13201

RESEARCH ARTICLE

PAIN Practice

A bibliometric analysis of self-efficacy in low back pain from 1980 to 2021

Zhe Wang MSc¹ | Klára Simon MSc¹ |

Alexandra Makai PhD² | Melinda Jaromi PhD²

RESUMINT

- Fàrmacs: riscos, poca evidència
- Sensibilització central, altres experiències (taula rodona a les 16h)
- Importància de l'educació (taller a les 17:30h)
- Exercici físic
- Teràpies psicològiques
- Necessari fer activitats amb d'altres persones, socialització

tradop@camfic.org

@TraDoPcamfic

@TraDoPcamfic

CAMFiC
societat catalana de medicina
familiar i comunitària

Grup de treball
per l'Abordatge
Transdisciplinari
del Dolor Persistent

@congresCAMFiC
#EstenemPonts

www.camfic.cat

Moltes gràcies

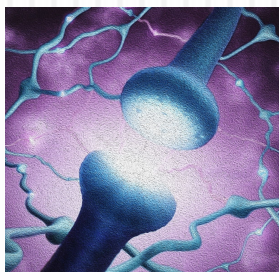

Divendres 6 d'octubre (Campus de Cappont, Universitat de Lleida)

Edifici transfronterer		
Sala Audiovisuals	Aula -1.01 Soterrani	Aula 0.16 Pl. baixa
9:00 - 9:55 DOLOR PERSISTENT: evidències i recomanacions per sobreviure al seu abordatge		
COFFEE BREAK		
Doctora, no puc més amb aquest dolor! Té alguna cosa nova per ajudar-me?		
DINAR		
	16:00 - 17:25 Dolor persistent amb sensibilització central	
		17:35 - 19:00 Aplicació de l'educació en neurociència del dolor

 <http://camfic.cat/DetailGrup.aspx?idGr=987>

 <http://camfic.cat/DetailGrup.aspx?idGr=938>

www.camfic.cat

 tradop@camfic.org

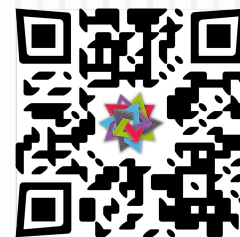
 gesscap@camfic.org

CAMFiC
societat catalana de medicina familiar i comunitària

 [@TraDoPcamfic](https://twitter.com/TraDoPcamfic)

 [@TraDoPcamfic](https://www.instagram.com/TraDoPcamfic)

@congresCAMFiC
#EstenemPonts

